

Fer de Valmont

Acaba de rebre el premi al millor actor per *Els de davant*, la pel·lícula de Jesús Garay que es va endur quasi tots els guardons dels Premis Nacionals de Cinematografia de la Generalitat de Catalunya.

És veritat que és tímid. Mentre busquem un lloc per fer-li les fotos, Juanjo Puigcorbé enceta molts cops la conversa, com si estigués nerviós. Després de la sessió amb la càmera, que tot i no ser de cinema, també l'estima, seiem en un banc i xerrem. Ja està tranquil. Parla de tot. Somriu moltes vegades. Mentre dura l'entrevista, el dia es va acabant. Com en una pel·lícula.

—*El paper de Valmont a Les amistats perilloses és el seu tercer paper als escenaris després d'una etapa dedicada gairebé exclusivament al cinema. Igual que en els seus dos papers anteriors, Vador i Trucades a mitjanit, les circumstàncies extrateatral s'han airejat més que no la seva actuació estricta.*

—Concretament a *Vador*, en el muntatge que vam fer al Mercat de les Flors al 1989, hi va haver problemes de producció. No arribà l'ajut institucional, tot i que era un text d'un autor d'aquí, premiat per la Generalitat i tot això. En

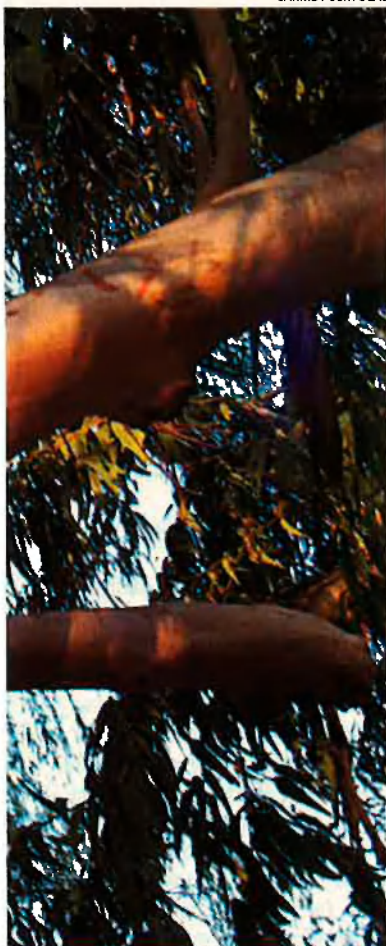
aquelles circumstàncies, jo vaig parlar amb un periodista i li vaig comentar que, si les coses no canviaven en el panorama teatral de Catalunya, jo deixaria d'actuar aquí. I aquest comentari, ell el va posar de titular. Llavors es va desencadenar un gran embolic que em tingué a tots els diaris durant una temporada. Aquest mateix periodista d'*El Periódico*, que jo considerava amic, ara ha engegat la polèmica sobre la Pilar Miró i jo a *Les amistats perilloses*.

—*Malgrat els embolics, crítiques i públic li han estat força fidels, de totes maneres.*

—És cert. Però, tot i les bones crítiques, gairebé sempre hi ha merders a la premsa, uns merders que surten sempre des d'un diari concret.

—*Creu de veritat que aquest és l'origen de tot?*

—Em sembla que és evident que hi ha una intenció. Només surto en aquest diari per segons quines coses, pels embolics. Hi ha una voluntat una mica groga.

"Qualsevol persona, quan interpreta i sobretot juga, que és el que fem els actors, li surt un esperit determinat que fa que sigui agradable. Però, d'aquí a ser agradable en fred, la cosa canvia. Quan ens referim a la bellesa, ens referim generalment a l'estàtica; bellesa dinàmica, en té tothom."

—Les amistats perilloses *ha estat l'últim capítol d'aquests afers?*

—Sí. Però, com sempre, tot plegat ha sortit de mare. L'únic que hi ha de cert és que jo em vaig enfadar amb la Pilar Miró. Però la cosa no passa d'aquí.

—*Ja ha fet les paus amb Pilar Miró?*

—No. No m'ha demanat excuses i per tant encara no és possible. No hi ha hagut contacte ni voluntat de contacte per part seva. Hi ha un diari —el mateix de què parlàvem— que es va encarregar de donar una versió dels fets que m'agradaria de saber d'on van treure. Si jo no vaig parlar, i la Pilar tampoc, com poden suposar què ha passat? Doncs ho pressuposen perquè les saben. *El Periódico* era coproductor de l'espectacle i per això han volgut explicar una realitat diferent. Venien a dir que la poca entesa entre la Pilar i jo havia perjudicat el muntatge. Evidentment, aquesta és una versió d'un productor. Però és mentida, perquè no hi va haver cap desavinença fins al final. Jo vaig fer absolutament tot el que ella em deia que fes: era la directora. Vaig protestar al final perquè no estava d'acord en la manera de resoldre una escena. I això és el que es va veure el dia de l'estrena, tot el públic i tota la premsa ho va entendre perfectament, tots menys aquest diari.

—*Creu que li tenen una mania especial?*

—No, no ho crec. Jo diria que sóc una de les persones més ben tractades per la premsa des de sempre. Simplement es tracta de buscar la notícia groga i també hi ha una certa enveja o tífria, no cap a mi, sinó cap a qualsevol persona que faci una tasca continuada. Jo no em puc queixar. Però hi ha molts casos en què no és així. De l'Antonio Banderas, per exemple, en parlaven més quan estava amb l'Almodóvar que no pas quan ha començat la seva etapa americana. Això em sembla horrorós. No crec que mai es tracti d'una cosa personal, però. Estaria grillat, si pensés així. Hi ha una tendència auto-destructiva cap a la gent del país, i això es nota. Constantment. Ha passat amb l'Assumpta Serna, amb l'Ariadna Gil.

Ara mateix jo puc dir que, a Madrid, em tracten molt bé. També pot ser que això canviï. Però a Madrid mana més el mercat, la indústria, i en principi la gent és més correcta, mentre no es demostrï el contrari. Aquí en general és una mica al revés.

—*L'ambient més relaxat de Madrid té a veure amb el fet que allí hi ha menys estretors per a produir un espectacle?*

—En la producció, Madrid sempre compta amb més recursos, sobretot en cinema. Però jo insisteixo en el tema periodístic. Jo crec que des de fa un temps aquí es viu dels escàndols. Els diaris busquen omplir pàgines i pàgines. De manera que es crema el Liceu, que és una cosa terrible, i tenim una setmana de Liceu a primera pàgina. Després, per continuar, es comença la

polèmica dels arquitectes procurant que l'un tracti de cul d'olla l'altre perquè l'altre contesti i s'armin una baralla.

—*Però tot el que passa en aquest país no és culpa dels periodistes, no?*

—No, però ara parlem d'això, de la consciència quintacolumnista del periodisme en aquest país. Hi ha una impunitat absoluta. Els periodistes opinen sense saber bé de què parlen, no escolten els professionals, ataquen les institucions, però no directament sinó recolzant-se en els artistes. El periodisme també té el seu públic, és clar, però atenció!, perquè la premsa té un poder important i els qui hi treballen tenen una responsabilitat. Els periodistes quintacolumnistes es dediquen a transmetre inconscientment alguna cosa que han sentit i no en saben la raó. Aquest és un dels mals d'aquest país. N'hi ha milers d'exemples, d'això, cada dia.

—*En moltes entrevistes ha donat la seva opinió sobre el seu físic. Ha dit, per exemple, que el canviaria, que li agradaria de ser guapo. Tenint en compte aquesta foto (li mostro un primer pla de Lorenzaccio en què apareix, simplement, fantàstic), com s'atreveix a dir que li agradaria de ser guapo?*

—Jo crec que no ho sóc, ja m'agradaria. El que passa en aquesta foto és el que sempre passa quan actues: surt una bellesa determinada.

—*Això, almenys, ho reconeix...*

—Qualsevol persona, quan interpreta i sobretot juga, que és el que fem els actors, li surt un esperit determinat que fa que sigui agradable. Però, d'aquí a ser agradable en fred, la cosa canvia. Quan ens referim a la bellesa, ens referim generalment a l'estàtica; bellesa dinàmica, en té tothom.

—*Creu que sí?*

—Sí. La bellesa estàtica necessita unes proporcions, etcètera. Però, en general, tot el que és humà, animat, que té esperit, és maco.

—*Si deixem la paraula bellesa, hi ha una definició que vostè mateix ha utilitzat per definir el personatge de Valmont, que potser també resulta més escaient per a definir-lo a vostè. "Valmont és com un actor, vanitós i mentider, que necessita creure's el seu personatge mentre dura la seducció". Vostè és així?*

—Bé, això ho haurien de dir els altres...

—*Però hi funciona?*

—No, no.

—*Així, doncs, deu ser que sedueix involuntàriament?*

—El que passa és el contrari. Jo em sento seduït per unes coses determinades. I llavors em torno pesat. Sempre m'apropro a les coses que m'atreuen. Crec que gairebé sempre em deixo seduir. Però d'una manera activa, no espero que la seducció passi davant els meus ulls sense intervenir-hi. Jo no vaig de canari-flauta com

aquests que fan el fatxenda..., que també és una manera.

—Perquè és tímid, no?

—Sí que ho sóc.

—De debò?

—Que sigui insensat no vol dir que no sigui tímid. Són dues coses diferents.

—Els actors sempre diuen que sou tímids.

—Una cosa és ser tímid i una altra ser ximple. Jo puc ser ximple, però tímid. És normal que els actors i actrius diguem que som tímids.

—La gent que no és tímida pot fer teatre tot el dia, vol dir?

—Sí. La manca de pudor, de concentració, fa que un actor acabi essent menys tècnic, menys formalista. Per això la timidesa és més aplicada, perquè permet de construir millor la màscara, allò que vols amagar. El personatge, en definitiva, és el que no es mostra darrere la màscara. L'actor exhibicionista té menys cura. Pot ser un bon *showman*, però difícilment un actor versàtil. Acabarà essent un actor d'un sol personatge. Ser tímid no està renyit amb la vanitat, però.

—Ho és?

—No, no crec que sigui vanitós. Tinc un punt d'orgull, però mai no m'atribuiria qualitats que no tinc, que és el que fa el vanitós.

—La qualitat de cul d'en Jaumet, però, sí que li escau.

—Sí, la de cul d'en Jaumet, sí; la de cagaelàstics, no; i caga-mànecs tampoc. Inquiet, sí.

—Algun cop ha dit que sempre s'ha d'estar disposat a trencar la dinàmica i fer una girada total.

—Parlaré amb una metàfora. Hi ha gent que escura els plats; a mi també m'agrada fer-ho. No m'agrada de deixar menjar al plat, però les vegades que ho faig és per alguna raó: perquè l'arròs no és pou bo o perquè m'han trucat per telèfon i estic disgustat. Si no és perquè una dinàmica es trenca per causa d'alguna cosa, la meva intenció és d'acabar-me un plat i després menjar-me'n un altre. En aquesta professió, la qualitat d'efímer és la constant. Fas una cosa, l'acabes i en comences una altra; si pot ser, totalment diferent. Però, sempre hi ha una línia contínua, encara que sigui subterrània. Fins i tot en coses tan allunyades com la física, la filosofia i el teatre hi ha línies comunes que són les de la interpretació. Aquesta relació m'agrada. I aquesta és una de les meves línies ininterrompudes. Jugar i actuar són les altres dues línies. Però, actuar la podríem intercanviar, quan sigui el cas, per dirigir, escriure un guió...

—La característica de cul d'en Jaumet té a veure amb l'esperit que el va dur a la CNT?

CARME PUÉRTOLAS

"Fent teatre em fa l'efecte que estic contaminat per un seguit d'interessos molt concrets. Algunes vegades són les subvencions, unes altres els directors, que en el teatre d'aquest país han pres massa importància."

—No, no hi té res a veure. L'esperit que em va fer anar cap a la CNT i que va ser comú a molta gent és una mena d'esperit àcrata, confederal, de sentir l'autoritat però no el poder. Això és comú a una generació que és la nostra, dels qui vam néixer als 50 i que ara tenim entre trenta-cinc i quaranta anys. Treball d'equip, una determinada manera d'entendre les coses, un donar un valor al joc i a la interpretació molt alt, un no blegar-se per interessos partidistes, intentar buscar una identitat en un lloc més pròxim a tot allò que és humà. L'Eduardo Mendoza, el Félix de Azúa, el Terenci Moix, per dir-ne alguns, tot i no ser pròpiament d'aquesta corda, en participen. Aquest esperit crec que no s'hauria de perdre.

—Quan va deixar-la, la CNT, i per què?

—La deixo quan la van destruir per tot el cas Scala.

—Allò va ser la decepció final.

—Sí, va ser un moviment que va morir. Com a central sindical es va acabar, és clar. Però jo crec que per a tenir clar segons quins principis no fa falta estar adscrit a res. L'ètica viatja amb un mateix. Ara, el que trobo a faltar és una reunió, un club, si tu vols, algun moviment de gent que faci alguna cosa. Abans aquest moviment hi era i ara tot-hom està molt disseminat i immers en la filosofia de l'èxit.

—De l'època de la CNT va venir la seva relació amb el cinema per amistat amb Francesc Bellmunt. El seu primer guió i la seva primera aparició a la pantalla gran va ser a *L'orgia*. Després han vingut moltes més pel·lícules, més d'una vintena.

—El cinema és molt diferent del teatre. Tot i que fins ara he pogut anar-ho compaginant. M'ho he passat molt bé fent cinema, cosa que no treu que en teatre també m'ho passi molt bé. Però fent teatre em fa l'efecte que estic contaminat per un seguit d'interessos molt concrets. Algunes vegades són les subvencions, unes altres els directors, que en el teatre d'aquest país han pres massa importància. L'entronització d'un director o altre va en detriment de l'element fonamental en teatre, que és l'autor. N'hi ha dos més, d'elements fonamentals, que són l'actor i el públic. Però ara mateix hi ha molts cartells de teatre en què no figura l'autor, una cosa que em sembla d'escàndol. A *Les amistats perilloses*, per exemple, de Christopher Hampton, l'autor de la peça teatral, no n'ha parlat ningú. Dels actors, se n'ha parlat una mica, però no pas de tots ni de bon tros. I tampoc no s'ha dit res del públic. Llavors jo em demano: de què parlem?

Xènia Bussé